

Marta Bon,
Mojca Doupona Topič
University of Ljubljana, Faculty of sport

RUKOMET KAO OBLIK REKREACIJE

Već mnogo godina se, u praksi, raspravlja o tome koliko se rukomet može posmatrati kao rekreativna aktivnost. Činejnica je, da je rukomet veoma zahtevna igra i sa koordinacijskog i sa informacionog gledišta; pri samoj igri se uključuje veliki broj mišićnih grupa, koje moraju delovati usklađeno. Pored toga, rukometna igra zahteva saradnju među igračima, istog tima, na raznim nivoima, kao i saradnju pojedinaca i golmana. Veoma važna je i «saradnja» sa igračima protivničke ekipe, koja sa jedne strane otežava samu igru, a sa druge strane je obogaćuje.

Veteranski rukomet se izdvaja kao takmičarska sportska veteranska disciplina na različitim nivoima. Kod nas su najpriznatiji otvoreni veteranski turniri, dok su u okviru EHF organizovana razna državna, evropska i svetska prvenstva za veterane i veteranke. Sva ova takmičenja su namenjena igračima koji su se iz različitih razloga presatali aktivno baviti rukometom, a u isto vreme se još uvek osećaju dovoljno pripremljeni i imaju veoma jaku i izraženu želju za učestvovanjem u sportskim aktivnostima. Ne gladajući na činjenicu da je igra na tim turnirima na nešto nižem stepenu i u opuštenijem okruženju, ipak se tamo može prepoznati aktivan rukomet.

Zbog nedostatka podataka nije moguće sa sigurnošću tvrditi od kad sežu začeci veteranskog rukometa u Sloveniji, odnosno u bivšoj Jugoslaviji i kada su krenula prva rukometna veteranska takmičenja, iako na osnovu sakupljenog materijala možemo zaključiti, da je jedan između važnijih početaka veteranskog rukometa na teritoriji nekadašnje Jugoslavije, veteranski turnir u Umagu, pod nazivom Kup veterana Jugoslavije. Prvi Kup veterana Jugoslavije je bio organizovan u sklopu proslave «Dana Republike», 1970 godine, na inicijativu nekadašnjih rukometaša Umaga. Turnir u rukometu je organizovan u kontinuitetu sve do raspada bivše Jugoslavije (1991 godine). Pored ovog turnira, Slovenicima je bio odlično poznat i turnir Majolika u Mariboru, koji beleži svoj početak iste, 1970 godine. Turnir u Mariboru je bio manjeg obima, ograničen na ekipe iz Slovenije i malo slabije organizovan, i upravo iz tog razloga je teško naći detaljnije zapise o samoj organizaciji i ekipama koje su učestvovala. U Sloveniji su se u prethodnih deset godina pojavile ekipe i pojedinci, koji veoma vredno nastavljaju i razvijaju slovenački veteranski rukomet. Danas u Sloveniji imamo više od dvadeset, više ili manje aktivnih, veteranskih društava.

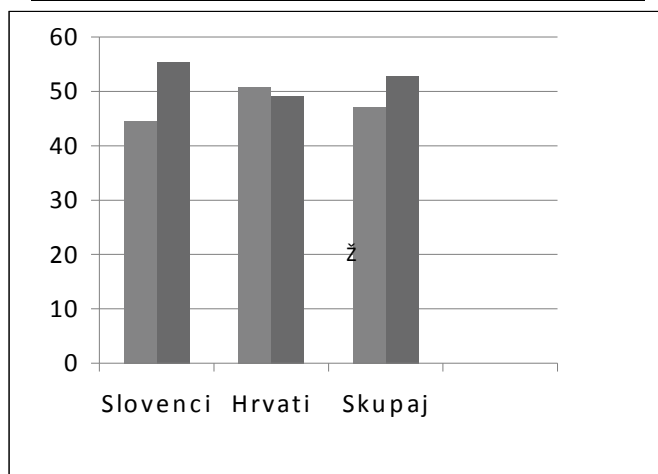
Svrha ovog članka je da istraži i predstavi veteranski rukomet kao oblik rekreativne sportske aktivnosti. Istraživanjem smo pokušali utvrditi, ko se najčešće bavio veteranskim rukometom, kolika je prosečna starost rukometnih veterana, odnosno koliko je bila njihova prosečna starost kada su završili aktivnu rukometnu karijeru, kakvi su bili razlozi završetka karijere, kao i koji su razlozi uzimanja aktivnog učešća u veteranskim rukometnim turnirima. Pored toga, na temelju urađenog istraživanja, smo

pokušali dobiti podatke o organizaciji veteranskih rukometnih ekipa kao i njihovom finansiranju i učestalosti njihovih treninga.

METODE RADA

U uzorak koji smo merili bilo je uključeno 144 rukometnih veterana, od čega 68 predstavnica ženskog pola i 76 prestavnika muškog pola. Upitnike smo podelili na rukometnom turniru u Vodicama (Hrvatska) i na turniru u Sevnici (Slovenija), 2010 godine.

	Pol		Ukupno
	žene	muškarci	
Slovinci	37 44,6%	46 55,4%	83 100,0%
Hrvati	31 50,8%	30 49,2%	61 100,0%
Ukupno	68 47,2%	76 52,8%	144 100,0%

U istraživanju smo upotreбили anketni list, koji je obuhvatio sledeće podatke:

- Pol
- Starost
- Školska sprema
- Dosadašnje bavljenje rukometom
- Kraj sportske rukometne karijere
- Učestalost bavljenja rekreativnim sportom
- Veteranski turniri i učešće na njima
- Finansiranje veteranskog rukometa
- Organizacija veteranskih rukometnih ekipa

Da bi dobili reprezentativni uzorak, anketni listići su bili podeljeni među učesnicima veteranskih turnira koji su bili iz različitih ekipa.

Podatci su uneti u statistički program SPSS (Statistical Package for The Social Sciences). Izračunate su bile frekvencije i tabele kontingencije. Za te izračune upotrebene su funkcije - CROSSTABS i FREQUENCIES.

REZULTATI I RASPRAVA

Među ispitanicima veteranskih turnira bilo je 57,6% učesnika slovenačke i 42,4% hrvatske narodnosti. Polovina svih učesnika bila je stara manje od 40 godina. Utvrdili smo, da se suštinske razlike javljaju u poređenju između Slovenačkih i Hrvatskih veterana, a vezano za godine starosti. Na temelju podataka utvrđeno je da su više od polovine ispitanih (57,8%) veterana iz Slovenije starih između 31 i 40 godina starosti. Nasuprot toga, skoro jednak procenat (57,4%) ispitanih Hrvatskih veterana je bio u starosnoj grupi od 41 do 50 godina.

Većina (48,6%) učesnika veteranskih rukometnih turnira ima završenu srednju školu, a za njima idu oni sa završenom visokom (27,1%) ili višom (13,9%) školom. Iako više od 41% ima završenu visoku ili višu školu, istraživanje pokazuje da studiranje, odnosno školovanje, nije predstavljalo važniji uzrok zbog koga su ispitanici zaključili aktivnu sportsku karijeru. Samo 6% ispitanika je kao uzrok za završetak sportske karijere navelo studiranje.

70,1% ispitanika su u braku ili žive u slobodnoj bračnoj zajednici. Tako veliki procenat ispitanika koji su u bračnoj ili slobodno bračnoj zajednici je upotpunjen i činjenicom da partneri ispitanika u većini slučajeva prihvataju njihovu aktivnost u obliku veteranskog rukometa.

Najveći broj veterana, kako Slovanaca tako i Hrvata, aktivno su igrali rukomet u periodu od 10 do 20 godine starosti. Približno 50% ispitanih je završilo svoj aktivni sporski put do 25 godine života, dok je 50% kasnije prekinulo karijeru aktivnog rukometa.

Pored gore navedene analize o završetku rukometne sportske karijere, na turnirima smo uradili i nekoliko razgovora sa rukometnim veteranima koji su nekada bili uspešni rukometaši. Na temelju održanih razgovora došli smo do zaključka da su postojale očigledne razlike u završetku karijere, između rukometaša iz Slovenije i hrvatskih rukometaša. Sagovornici su istakli da slovenački rukomet, iako sa odličnim potencijalom i dobrim i talentovanim igračima, u kasnijem periodu, po završetku srednje škole nije pružao dovoljnu finansijsku potpunu mladim igračima i da su se oni pre opredeljivali za put studiranja ili zaposlenja, a ujedno su zbog nedostatka slobodnog vremena potpuno napuštali aktivnu sportsku rukometnu karijeru. Uzroke za prebrz završetak karijere slovenačkih rukometaša treba tražiti, na prvom mestu, u nedovoljnoj finansijskoj snazi slovenačkih rukometnih klubova, koji nisu mogli obezbediti primarne finansijske uslove i upravo su iz tog razloga mladi rukometaši išli putem pronalaženja bolje egzistencije (radeći uz studiranje ili se redovno zapošljavajući).

Uzroci za završavanje aktivne sportske karijere rukometnih veterana

	Apsolutno netačno	Netačno	Delimično tačno	Tačno	Apsolutno tačno
Zasićenost	77,1	4,2	8,3	6,9	3,5
Neslaganja sa trenerom	72,9	4,9	4,2	6,9	11,1
Psihološka prezasićenost	71,5	7,6	10,4	6,3	4,2
Povrede	54,2	7,6	11,8	8,3	18,1
Posao	58,3	3,5	12,5	11,8	13,9
Studiranje	81,3	2,8	4,9	4,9	6,3
Porodica	68,1	4,9	9,0	4,9	13,2
Prestanak igranja saigrača	79,9	2,1	8,3	3,5	6,3
Leta	75,0	2,1	8,3	2,8	11,8

Tabela: Uzroci za završetak aktivne sportske karijere (u procentima)

Gornja tabela pokazuje uzroke za završetak aktivne sportske karijere ispitanika, koji danas učestvuju u rukometu u rekreativnom obliku. Iz tabele se može zaključiti da, za većinu ispitanika, glavni uzroci završetka aktivne sportske karijere su povrede i redovan posao.

Ukrštajući odgovore ispitanika vezane za pitanja o dužini aktivne rukometne karijere i pitanja o dostignutim takmičarskim nivoima, dolazimo do činjenice da su svi ispitanici, pre nego što su se počeli rekreativno baviti rukometom, bili aktivni igrači. To pokazuje da su se za rukomet, kao rekreativni oblik sporta, odlučili oni koji su već prethodno imali dodira sa tim sportom.

	Apsolutno netačno	Netačno	Delimično tačno	Tačno	Apsolutno tačno
Jer se dobro razumemo ko ekipa	3,5	0,7	1,4	12,5	81,9
Jer sretnem veliki broj poznanika sa kojima sam nekada igrao	9,0	5,6	8,3	17,4	59,7
Jer se uvek zabavljam	2,1	0,0	3,5	14,6	79,9
Jer se volim takmičiti	4,2	3,5	10,4	12,5	69,4
Jer volim da pobeđujem	10,4	6,3	18,1	13,2	52,1
Jer se potpuno opustim	4,2	1,4	6,3	16,0	72,2

Tabela: Zašto učestvujete na rukometnim veteranskim turnirima?

Iz priložene tabele se može zaključiti da velika većina ispitanika uzima učešće na veteranskim turnirima jer se odlično razumeju kao ekipa. To znači, da je jedan od glavnih razloga učešća na veteranskim turnirima upravo dobra klima i dobri odnosi unutar ekipa. Takođe, veoma je važna i činjenica da se na turnirima igrači zabavljaju, potpuno opuste i malo pomere od svakodnevnog stresnog života. Vidi se, da je na gore postavljeno pitanje, najmanje učesnika odgovorilo tvrdnjom da dolaze na turnire jer vole pobeđivati. Iz toga se izvodi zaključak da, iako je veteranima važna pobjeda, ipak samo konačno uvršćenje ne predstavlja najvažniji razlog za učešće na turniru.

Možemo zaključiti da rukometnim veteranima turniri predstavljaju jedan vid socijalizacije i druženja na, možda, neki malo drugačiji način od onog koji svakodnevno proživljavaju (porodica, posao).

Uprkos svemu do sada napisanom, ne možemo tvrditi da je na turnirima samo reč o zabavi i druženju. Na ovim turnirima prisutan je i dobar deo takmičarskog duha što se vidi iz odgovora ispitanika da im nije zanemarljiva pobjeda (52,1%) i takmičenje (69,4%). Tome u prilog je i činjenica da na ovakvim turnirima učestvuje veliki deo bivših aktivnih rukometaša i rukometašica, koji u sebi nose veliki takmičarski duh i želju za pobjedom. Sve je to transparentno u samoj rukometnoj igri koja se može videti na veteranskim turnirima.

Sa druge strane, upoređujući učešće na turnirima po polu, vidi se da muškarci suštinski više uzimaju učešće od žena.

Slovenački rukometaši su naklonjeni svim oblicima veteranskih turnira, bili oni jednodnevni, dvodnevni ili višednevni. Odgovori hrvatskih rukometaša su veoma slični, tako da se ne može izvesti kao zaključak neka razlika u stavovima rukometaša dve narodnosti - i jednim i drugima najviše odgovaraju dvodnevni i višednevni veteranski turniri. Samo 1,6% Hrvatskih ispitanika je izabralo jednodnevni turnir kao najbolji.

Finansiranje veteranskog rukometa, u najvećem broju slučajeva, predstavlja kombinaciju ličnog finansijskog učešća samih veterana i dela sredstava koje ekipe uspeju pridobiti od sponzora. Velika većina veterana, tačnije 78,5%, mesečno izdvaja oko 20 eura za rekreaciju u obliku rukometa. Prilikom analize ispitanika smo utvrdili da postoje određene razlike u odgovorima vezane za narodnost rukometaša. Hrvatski rukometaši mesečno izdvajaju manje sredstava u te namene.

Zaključak:

Glavni zaključci istraživanja su:

- Između slovenačkih i hrvatskih rukometaša dolazi do razlika u njihovoj prosečnoj starosti, odnosno starosti u trenutku završetka aktivne sportske karijere.
- Veteranskim rukometom se bave isključivo bivši rukometaši
- Rukometni veterani u svojoj aktivnoj sportskoj karijeri nisu dostizali većih rezultata
- Glavni razlozi rukometnih veterana za završetak aktivne sportske karijere su povrede i redovan posao.
- Druženje i zabava je kod rukometnih veterana važan činilac za njihovo aktivno učestvovanje na turnirima

- Učestalost treninga rekreativnih veterana je veoma mala i njima takav oblik rekreacije nije dovoljan
- Trošak rekreacije i učestvovanja na veteranskim turnirima veterani pokrivaju sami, ličnim sredstvima.

Literatura

BON, Marta. Veteranski šport-polnjenje baterij. *Polet* (2002), 15. jan. 2009, letn. 8, št. 2, str. 18.

BON, Marta. Veteranske igrarije. *Polet* (2002), 20. maj 2010, letn. 9, št. 20, str. [25].

ŠKRBEČ, Hana. *Veteranski roket - razširjena oblika rekreacije med bivšimi roketmetaši in roketmetašicami : diplomsko delo*. Ljubljana: [H. Škrabec], 2010.

HANDBALL AS FORM OF RECREATION

The objective of the paper was to research the field of veteran handball. With a survey, which involved a questionnaire, we wanted to collect the data by which we could understand who the people that practice handball as recreation are and which are the main motives for choosing this form of recreation. Furthermore, we wanted to find out how successful the former handball players, undertaking handball recreational activities, were in their sports career as well as why and when they ended it up. At last, we wanted to figure out the ways of financing veteran handball and how often do the recreationists undertake their activities.

The sample consisted of 144 recreational handball players, 83 Slovene and 61 Croatian. The data was collected with a survey based on a questionnaire and was analysed using the SPSS programme (Statistical Package for The Social Sciences).

We found out that the handball recreational activities are mostly undertaken by former handball players who didn't achieve significant results during their active sports career. The recreational handball players mainly participate at the tournaments to meet people and have fun. It was also found out that the recreationists don't undertake their activities very often and that the costs arising from such activity are mostly covered by themselves.